

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

SMS – en ny vår for afrikanske språk?

Af Kristin Vold Lexander 18. november 2011 • I kategorien [Teknologi](#) •

I landsbyen Khombole, en 100 km fra Senegals hovedstad Dakar, modtager nybagte og kommende mødre undervisning over mobilen i barnepleje, helse o. lign. (Foto: Sheriff Bojang Jr., West Africa Democracy Radio)

Mobiltelefonens inntreden har fått store konsekvenser i Afrika, kanskje enda større enn ellers i verden og kontinentet har for øyeblikket verdens raskeste økning i mobilbruk. Konsekvensene er ikke bare økonomiske og sosiale, men også språklige. Og mens "SMS-språk" ofte blir sett på som en trussel mot skriftspråket, ser tekstmeldinger ut til å kunne føre til en ny vår for afrikanske språk som skriftspråk.

Prosjekt Jokko (betyder 'kommunikasjon' på wolof) underviser i bruk av mobiltelefonen til alfabetisering, regnskab, bank mm. Det foregår ikke på fransk men på de indfødte språk wolof, pulaar, dioula osv, som dermed vinder ny agtelse som teknologisk moderne skriftspråk. Foto: Tostan Literacy Program.

afrikanske språkene verdi, både som likeverdig med fransk, i kontrast til fransk og som uttrykk for teksternes identitet. En blanding av majoritetsspråket wolof, fransk og engelsk er ungdommens uttrykksform, mens bruk av minoritetsspråk som pulaar understreker kulturell og etnisk tilhørighet. Ulike verdier og funksjoner assosieres med de forskjellige språkene og disse

"Muntlige" språk får verdi som skriftspråk

Som følge av engelsk og fransk kolonisering har de afrikanske språkene i Afrika sør for Sahara i stor grad blitt henvist til uformelle sammenhenger og muntlig bruk, mens koloniherrenes språk dominerer i offentligheten og i skrift. I land som Senegal reproducerer skolesystemet denne situasjonen, ved at fransk utgjør eneste undervisningsspråk. Det fins uformell utdanning på afrikanske språk, men holdningen i befolkningen er at dette er for fattige som ikke fikk gått på ordentlig skole. Mange får ikke vedlikeholdt og utviklet det de har lært på alfabetiseringskurs fordi språket de har lært å lese og skrive på ikke er i særlig bruk i skrift.

En [studie utført blant studenter i Dakar](#) viser imidlertid at den kommende eliten tar i bruk de afrikanske språkene når de sender tekstmeldinger, når de chatter og skriver e-post. Forskning i [Sør-Afrika](#) og i Nigeria viser det samme: friheten i SMS-kommunikasjon gjør at afrikanske språk får verdi som skriftspråk.

Afrikanske språk uttrykker identitet, nyanser og kreativitet

I unge senegaleseres SMS-kommunikasjon gis de

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien "Teknologi"

Zipf

En e-bog er en ny slags bog!

Maskinoversættelse – en sammenligning af to forskellige metoder
IKEAs Body Mass Index når et kritisk punkt

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nytt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Monica Scheuer til Jødiske efternavne

jane til Jødiske efternavne

InglêS til Sprogene i Mozambique

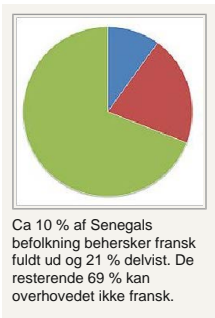
Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?

Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?

Henrik Klindt-Jensen til Ded borrihnholska måled

Artikler om

utnyttet i tekstmeldingene: ungdom i Dakar SMS-flørter helst på fransk, men sender et romantisk dikt på wolof når de virkelig ønsker å imponere mottakeren. Meldinger på wolof og andre senegalesiske språk sees også på som morsommere enn franskspråklige SMS. En viktig bruk av afrikanske språk finner en dessuten i [høytidshilsninger](#), en svært populær brukstype tekstmeldinger.

(som "[francanglais](#)" i [Kamerun](#)).

Tekstmeldinger er kjent for, noen vil si beryktet for, ukonvensjonelle stavemåter. De få studiene som eksisterer av afrikanske SMS-språk viser at de europeiske språkene staves på kreativt vis som ellers i verden, mens de afrikanske språkene i liten grad forkortes. Dette har sannsynligvis sammenheng med liten bruk av språkene i skrift og dermed en viss frykt for ikke å nå fram med budskapet (i Senegal brukes for eksempel fransk som skriftnorm også for å stave afrikanske ord). Imidlertid viser den siste forskningen fra Sør-Afrika at forkortelser også er på vei inn i isiXhosa. Lek med språkene i tekstmeldinger og språklige nyvinninger som også omfatter de afrikanske språkene tilfører dem vitalitet som skriftspråk.

Skriftlig kommunikasjon som inkluderer

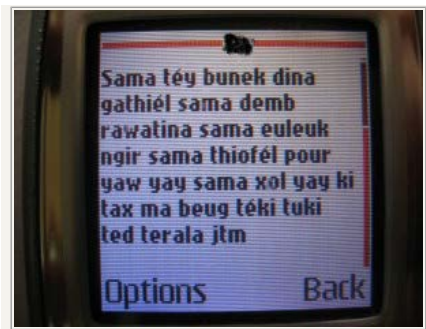
Mens personer som kun behersker lokale språk i stor grad er utestengt fra skriftlig kommunikasjon, inkluderes disse i SMS-dialogen. Universitetsstudenter i Dakar holder kontakt med slekt og venner som har lite eller ingen formell skolegang via tekstmeldinger på wolof, pulaar eller andre språk som snakkes i landet. Det viser seg at selv lite skriftkyndige lærer seg det som er nødvendig for å utnytte mulighetene som tekstmeldinger gir ([Kibora 2009](#)). Teksting kan slik i seg selv være en motivasjon for å lære seg å lese og skrive på afrikanske språk og til å ta i bruk og vedlikeholde slik kompetanse. Frihet med hensyn til form og stavemåte i SMS kan dessuten gjøre terskelen til skriftlig kommunikasjon lavere.

En overføring av verdien afrikanske språk oppnår i tekstmeldinger til det offentlige liv kan skje via smarttelefoner. I Sør-Afrika, det ledende landet i mobilrevolusjonen sør for Sahara, bruker unge internett i første rekke på mobiltelefonen. Web-sider designet for bruk på mobil har ført til en eksplosjon av skriftlig kommunikasjon blant tenåringer i landet ([Walton 2010: v](#)). På sikt kan høyere status for de afrikanske språkene som skriftspråk føre til endringer som vil komme alle de som ikke behersker fransk, engelsk eller andre av kolonispråkene til gode. Mer bruk av afrikanske språk i skolesystemet vil gjøre skolehverdagen enklere og mer nyttig for elevene, som stort sett bruker lokale språk hjemme. I det offentlige liv vil flere kunne delta hvis også de afrikanske språkene illegges makt.

Mot et flerspråklig skriftbilde?

Gjennom SMS skapes altså nye roller og ny giv for de afrikanske språkene. Tekstmeldinger, og annen elektronisk kommunikasjon, utgjør et område der Afrikas enorme språkrikdom kan komme til skriftlig uttrykk på en ny måte. Mens ettspråklighet lenge har vært normen for det skrevne ord blir selve flerspråkligheten en ressurs i SMS, blogg, nettdebatt, e-post og andre typer elektroniske tekster.

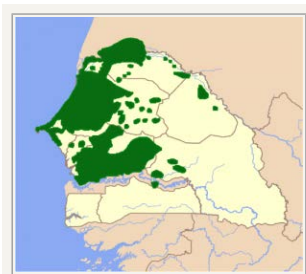
Læs også:

Romantiske tekstmeldinger på språket wolof gjør inntrykk på senegalesiske mottakere som motsats til de tusenvis av romantiske dikt som finnes på fransk. "Nåtiden skal ikke vanære min fortid, og enda mindre framtiden når det gjelder min kjærlighet til deg. Du, min skatt, du som gir meg lyst til å reise, til å lykkes, til å sørge for at du ikke mangler noe. Jeg elsker deg." Det hele er på wolof, på nær den sidste sætning som er en typisk sms-forkortelse, jtm, efter fransk 'je t'aime'.

Et kjennetegn ved SMS i urbane

strøk i Afrika er flerspråklig. Den daglige muntlige kommunikasjonen forgår ofte gjennom en veksling mellom forskjellige språk og dette reflekteres i tekstmeldingene. Tekstene alternerer forskjellige språk i én og samme tekst for å strukturere innholdet og understreke budskapet, og for å uttrykke nyanser. Eksempler på SMS fra Senegal og mottakernes tolkninger av disse viser at to temaer i én melding kan presenteres på hvert sitt språk, at forskjellige perspektiv kan komme til uttrykk i én og samme SMS ved å bruke forskjellige språk og at innrykk av et ord på et språk som ellers ikke brukes i teksten nyanserer tolkningen mottakeren gjør. Kodeveksling brukes slik som virkemiddel for å si mye med få ord. Også språk som tekstene kun behersker enkeltord av tas inn i kommunikasjonen; hele det språklige repertoaret kommer til sin rett. I tekstmeldinger gis også de mange hybride kodene en finner i muntlig språk i afrikanske byer en skriftlig form

Wolof er det største af Senegals 20-30 sprog. Det er modersmål for omkring 4 mio i en befolkning på 12 mio. Yderligere 4-5 mio taler det som andetsprog. Wolof er i stærk fremgang, den såkaldte 'wolofisering'.

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognavn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	

Kristin Vold Lexander, Stipendiat

Institutt for kulturstudier og orientalske språk, Oslo Universitet

1. [Patentspråk i EU](#) I början av november i fjol rapporterade svensk press om att EU:s medlemsstater inte hade kunnat enas om patentspråken i EU. EU-kommissionen hade föreslagit att unionens patentspråk skulle vara engelska,...
2. [Haiti](#) Bartolomé de las Casas (1484-1566), spansk biskop i Mexico, negerslaveriets 'opflinder' og senere kritiker Da Columbus i julemåneden 1492 nåede frem til den ø han kaldte Lille Spanien, Hispaniola på...
3. [Arabisk sprogpolitik](#) I forbindelse med den tunesiske præsident Ben Alis fald, blev det blandt arabiske bloggere på nettet bemærket, at han op til sin exit valgte at adressere befolkningen direkte i en...
4. [Hjælpemidler i sprogundervisningen](#) Elle mai s'arranger, quelques phrases sortent amende GoogleTranslate oversætter til fransk, men hvilket fransk? "Elle mai-être vrai, mais il peut aussi se tromper" er oversættelsen dansk-fransk i Google Translate af...

Tagget med: [Afrika](#), [alfabetisering](#), [engelsk](#), [français](#), [fransk](#), [fulfulde](#), [mobil](#), [pulaar](#), [Senegal](#), [sms](#), [sprogteknologi](#), [Sydafrika](#), [telefon](#), [Vestafrika](#), [wolof](#), [xhosa](#)

december 2009
november 2009
oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.